

Finnwatch – Vuosikertomus 2022

Julkaisuajankohta: Toukokuu 2023

Kansikuva: Sk Hasan Ali, Shutterstock.com

1	JOHDANTO	4
2	VUOSI 2022 LUKUINA	5
3	TOIMINNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2022	6
4	GLBAALI TYÖMME VAIKUTTAA MONELLA TASOLLA	8
5	IHMISOIKEUDET ARVOKETJUISSA	10
5.1	Vuoden kohokohdat.....	12
5.2	Tutkimukset	13
5.3	Ihmisarvoisen työn tutkimusohjelma.....	16
6	VASTUULLINEN VERONMAKSU	17
6.1	Vuoden kohokohdat.....	19
6.2	Tutkimukset	20
6.3	Kestävän talouden tutkimusohjelma	21
7	ILMASTOKESTÄVÄ YRITYSTOIMINTA	22
7.1	Vuoden kohokohdat.....	24
7.2	Tutkimukset	25
7.3	Ilmastokestävän yritystoiminnan tutkimusohjelma	27
8	MEDIANÄKYVYYS.....	28
9	ORGANISAATIO JA HALLINTO	29
10	HIILIJALANJÄLKI	32
11	TALOUS	33

Finnwatchin työ pähkinänkuoressa

Finnwatch on vastavoima vastuuttomalle voitontavoittelulle. Läpivalaisemme yritysten toimintaa ja talouden rakenteita. Torjumme ilmastokriisiä ja luontokatoa, edistämme oikeudenmukaista ekologista siirtymää sekä puutemme ihmisoikeusloukkauksiin ja verovälttelyyn.

Finnwatch on tunnettu tinkimättömistä tutkimusraporteistaan. Nostamme yksittäisten esimerkkien avulla esiin yritystoiminnan ja talouden sääntelyn puutteita, joihin esitämme korjauksia. Tutkimustoiminnan pohjalta teemme vaikuttamistyötä, käymme pitkäjänteistä vuoropuhelua yritysten ja päättäjien kanssa sekä osallistumme yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Olemme kansainvälisesti tunnustettu yritys vastuun asiantuntija. Muutamme työllämme yritysten toimintaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävämmäksi.

Teemme yhteistyötä muiden järjestöjen ja ihmisoikeusaktivistien kanssa niin Suomessa kuin työmme kohdemaissa.

2 VUOSI 2022 LUKUINA

7 tutkimusraporttia

4 tutkimusartikkelia

53 asiantuntijalausuntoa ja kannanottoa päättäjille ja kansainvälisille järjestöille

59 uutista ja blogikirjoitusta

465 osumaa suomalaisessa ja kansainvälisessä mediassa (verkkoartikkelit ja blogit)

LYHYTNÄKÖISYYDELLÄ ON PITKÄT JÄLJET

24. helmikuuta vuonna 2022 kaikki muuttui kun Venäjän ilmavoimat aloittivat iskut Ukrainaun. Euroopassa alkoi sota.

Eurooppa ja Yhdysvallat reagoivat Putinin hyökkäykseen pakotteilla, joilla puututtiin lopulta myös siihen kaikkein pyhimpään: Venäjältä Eurooppaan vuosikymmeniä virranneeseen fossiiliseen energiaan. Aikakauden loppu päättyi pamaukseen kun kaasua kuljettaneet Nord Stream -putket räjähtivät vielä toistaiseksi tuntemattoman tekijän toimesta. Edessä oli kylmä syksy ja talvi.

Yhteisestä energiakriisin aiheuttamasta hädästä seurannut reaktio oli samankaltainen kuin koronapandemiassa. Maiden välistä vuoropuhelua tiivistettiin, valtio otti suurempaa vastuuta ihmisten perustarpeiden täyttämistä ja eettisyyttä koskevat vaatimukset niin Venäjällä toimivia yrityksiä kuin tilanteesta hyötyneitä energiayhtiöitä kohtaan voimistuivat. Alettiin puuhata energiayhtiöiden satumaisiin voittoihin puuttuvaa windfall-veroa. Kansalaiset ja yritykset saatiin mukaan energiansäästötalkoisiin.

Samalla huomattiin, että aivan kuten koronapandemia, myöskään Venäjän sota ei oikeastaan ollutkaan yllätys. Se oli seurausta systemaattisesta silmien sulkemisesta, aktiivisesta pois päin katsomisesta ja lyhytnäköisestä taloudellisten hyötyjen tavoittelusta. Kaasu ja öljy olivat kiinnostaneet meitä enemmän kuin demokratian ja ihmisoikeuksien tila diktatuurissa. Oligarkkien rahat olivat kelvanneet, samalla kun olimme katsoneet veroparatiiseissa suhmurointia läpi sormien.

Koronapandemiaa muistutti valitettavasti myös se, miten globaalia etelää kohdeltiin. Paniikissa EU teki sen, missä se on hyvä: löi ison kasan rahaa pöytään. Pandemiassa hamstrasimme itsellemme rokotteet, ja nyt haalimme markkinoilta kaiken liikenevän kaasun. Bangladeshissa, Pakistanissa ja monissa muissa köyhissä maissa energiapula tarkoitti sähkökatkoksia ja inflaation huimaa kiihtymistä. Finnwatchin haastattelemat työntekijät Dhakassa kertoivat, että pieniä palkkoja oli entistä vaikeampaa saada riittämään.

En ole kovinkaan yllättynyt siitä miksi niin moni globaalin etelän valtio ei halua valita puolia Ukrainan sodassa. EU ei ole maailmalla kovin kovassa huudossa, ja välillä meidän tekisi hyvää katsoa peiliin. Kansainvälistä solidaarisuutta edistetään tehokkaimmin silloin kun sitä tehdään johdonmukaisesti, eikä vain silloin kun se itselle sopii.

Tätä kirjoittaessa on alkukevät 2023. Putinin kaasuase näyttää lässähtäneen ainakin hetkeksi. Päivät pitenevät, ja valo on taas hetkeksi voittamassa pimeyden. Koronapandemia herätti meidät todenteolla puuttumaan luontokatoon. Putinin sota vie meitä kiihtyvää vauhtia kohti vihreää siirtymää, irrottaen meidät nyky-Venäjältä ja auttaen samalla Ukrainaa. Lisätään reseptiimme vielä globaali oikeudenmukaisuus ja ihmisoikeudet, ja tulevat koetukset voivat olla meille kaikille lempeämpiä.

Sonja Finér
Finnwatchin toiminnanjohtaja

Muutamme talouden rakenteita

Tavoitteemme:

- Yritystoimintaan liittyvä verovälttely pysäytetään, ja verojärjestelmä on sosiaalisesti oikeudenmukainen. Ekologisen kriisin kustannukset jaetaan reilusti.
- Yritykset ovat vastuussa ihmisoikeuksien kunnioittamisesta koko arvoketjussaan.
- Yritystoiminta on hiilivapaata eikä lisää luontokatoa.

Vaikutamme yksittäisiin sääntelyhankkeisiin Suomessa ja maailmalla – esimerkkejä vaikuttamistyömme kohteista vuonna 2022

- yritys vastuulaki
- arvonnousuvero
- akkuasetus
- globaali minimiyhteisövero
- tullitietojen avoimuus
- korkovähennysrajoitukset
- ilmastokompensaatioiden sääntely
- kauppasopimukset
- listaamattomien yhtiöiden osinkoverotus

Nostamme esiin esimerkkejä yritystoiminnan ongelmista

Vuonna 2022 Finnwatchin työssä nostettiin esiin yritystoiminnan vaikutuksia 18 eri valtiossa ja alueella.

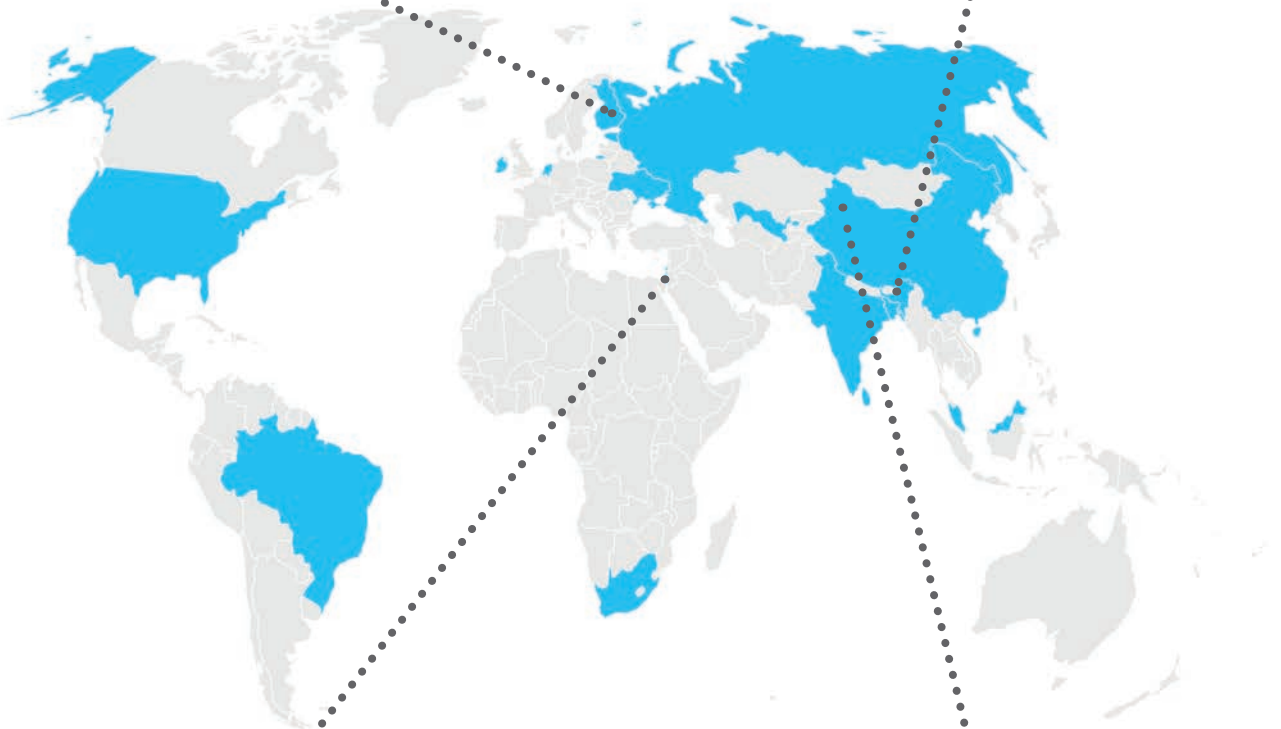

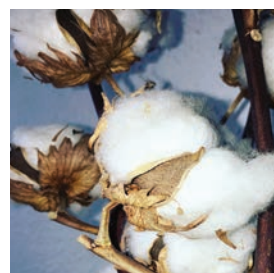
Vuosien vaikuttamistyömme tuotti tulosta, kun voitonsiirron ulkomaille mahdollistanut tasevapautussääntö vihdoinkin korjattiin.

Tutkimuksemme osoitti, että Bangladeshin vaateollisuus ei ole valmis oikeudenmukaiseen vihreään siirtymään, kun pikamuoti jää historiaan.

Selvityksemme toi esiin, että Alstom, Veolia, General Mills, Heineken, G4S, Avgol ja SodaStream ovat luopuneet liiketoiminoista Israelin laittomissa siirtokunnissa.

Perkasimme puuvilla- ja luomuvaatesertifikaattien vastuullisuusvalvontaan Xinjiangissa liittyviä haasteita, ja varoitimme sertifikaattien käyttäjiä ongelmista.

Kuvat: Shutterstock.com – PinjaEmilia, Filip Jedraszak, Ryan Rodrick Beiler / Pixabay – Tatjana Rogalski

5 IHMISOIKEUDET ARVOKETJUISSA

SUOMALAISYRITYSTEN TOIMINTA ULOTTUU USEIN MAIHIN,

joissa työntekijöiden oikeuksia suojaava lainsäädäntö on heikkoa tai sitä ei noudateta. Elämiseen riittämättömät palkat, ylipitkät työpäivät ja järjestäytymisen vapauden polkeminen ovat tuotantoketjuissa valitettavan usein arkipäivää. Finnwatchin työn tavoitteena on, että ihmisoikeuksia kunnioitetaan kaikkialla yritysten arvoketjuissa.

Vuonna 2022 työmme kunnianhimoisen yritysvastuulain puolesta niin kansallisella kuin EU-tasolla jatkui. Jatkoimme keskustelua oikeudenmukaisesta siirtymästä hiilivapaaseen talouteen tarkastelemalla pikamuodin tulevaisuutta. Teimme uusia aluevaltauksia tutkimalla pääurakoitsijoiden ihmisoikeusvastuuta suomalaisilla työmailla sekä tarkastelemalla ammatillisen järjestäytymisvapauden toteutumista Virossa. Laadimme seurantaraportit vastuullisuussertifiointien kehityksestä sekä yritystoiminnasta Israelin siirtokunnissa. Vuoropuhelumme yritysten kanssa johti konkreettisiin parannuksiin yritysten vastuullisuuskäytännöissä.

Julkaisimme vuonna 2022 neljä teemaan liittyvää tutkimusta ja kaksi tutkimus-artikkelia.

Kuva: Alexey Novikov - Dreamstime.com

5.1 VUODEN KOHOKOHDAT

Vaikutimme aktiivisesti yritys vastuudirektiivin valmisteluun. EU-jäsenmaiden välisissä neuvotteluissa Suomi asettui tukemaan arvoketjut kattavaa sääntelyä ja ajoi ilmastoa koskevan huolellisuusvelvoitteen sisällyttämistä tulevaan direktiiviin.

Nostimme alkuvuodesta julkiseen keskusteluun ulkomaalaisten työntekijöiden hyväksikäytön rakennustyömailla Suomessa. Viranomaisten keinot puuttua alipalkkaukseen ja muihin ongelmiin ovat tehottomia, jolloin alan yritysten rooli hyväksikäytön ennaltaehkäisyssä korostuu. Yritysten vastuullisuuskäytännöissä on kuitenkin paljon hajontaa ja ne voivat olla myös hyvin puutteellisia. Uusi haaste alalla on kevytyrittäjydeksi naamioitu valeyrittäjyys.

Finnwatchin syksyllä julkaistu seurantatutkimus Suomeen kytköksissä olevien yritysten toiminnasta Israelin laittomissa siirtokunnissa osoitti, että boikotit ovat tuottaneet tulosta. Alstom, Veolia, General Mills, Heineken, G4S, Avgol ja SodaStream ovat luopuneet liiketoiminnoista siirtokunnissa. Myös Kesko on ottanut käyttöön siirtokuntatuotteet ja -raaka-aineet kieltävän linjauksen. Raporttimme julkaisun jälkeen myös majoituspalveluita välittävä Travellink ilmoitti lopettaneensa kohteiden välittämisen siirtokunnissa.

Satojen suomalaisten yritysten vastuullisuudesta saadaan jatkossa entistä kattavampaa, laadukkaampaa ja vertailukelpoisempaa tietoa. Uusi EU:ssa vuonna 2022 hyväksytty direktiivi tuo valtavasti lisää tietoa erityisesti yritysten ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksista sekä kasvihuonekaasupäästöistä. Finnwatch on vaatinut vastuullisuusraportointia koskevien sääntöjen tiukentamista ja laajentamista jo vuodesta 2016 lähtien.

5.2 TUTKIMUKSET

29.11.2022

YRITYSTOIMINTA ISRAELIN LAITTOMISSA SIIRTOKUNNISSA

– Seurantaraportti

Raportti tarkastelee 40 yrityksen ja eläkesijotajan taloudellisia yhteyksiä Israelin laittomiin siirtokuntiin. Raportti on päivitys Finnwatchin vuonna 2012 julkaisemalle raportille.

RAPORTTI ON TUOTETTU JOUKKORAHOITUKSELLA.

30.8.2022

AMMATTIYHDISTYSOIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN SUOMALAISYRITYSTEN TOIMINNASSA VIROSSA

Selvitys tarkastelee Fortacon, HKScanin, SOK:n ja Stora Enson suhteita Viron ay-liikkeeseen.

RAPORTTI ON LAADITTU AMMATTILIITTO PRON, PALVELUALOJEN AMMATTILIITTO PAMIN, SUOMEN ELINTARVIKETYÖLÄISTEN LIITTO SELIN SEKÄ TEOLLISUUSLIITON TUELLA.

21.6.2022

KAALIMAAN VARTIJAT 2

– Sertifiointi- ja auditointijärjestelmien laatua tarkasteleva seurantaraportti

Raportti arvioi 18:aa vastuullisuuden valvontajärjestelmää. Erityisenä tapausesimerkinä tarkastellaan puuvillasertifiointeja.

RAPORTTI ON TUOTETTU JOUKKORAHOITUKSELLA, SUOMEN AMMATTILIITTOJEN SOLIDAARISUUSKESKUS SASK:N, KULUTTAJAOSUUSTOIMINNAN- JA PALKANSAAJASÄÄTIÖN SEKÄ FINNWATCHIN IHMISARVOISEN TYÖN OHJELMAN TUELLA.

18.1.2022

PÄÄURAKOITSIJOIDEN IHMISOIKEUSVASTUU URAKKAKETJUISSA

Raportti tarkastelee rakennusalan yritysten roolia erityisesti lähetettyjen työntekijöiden työperäisen hyväksikäytön ennaltaehkäisyssä ja mahdollisten haitallisten ihmisoikeusvaikutusten korjaamisessa ja korvaamisessa uhreille.

RAPORTTI ON TUOTETTU RAKENNUSLIITON TUELLA.

Tutkimusartikkelit

24.7. Kansallinen yritys vastuulaki on kaatumassa poliittiseen vastustukseen

Artikkeli tarkastelee eduskuntapuolueiden kantoja kansallisen yritys vastuulain säätämiseen.

30.6. Etelä-Afrikka on viinituotannon riskimaa

Artikkeli tarkastelee työelämän oikeuksien toteutumista sekä vastuullisuussertifiointien toimintaa Etelä-Afrikan viinitiloilla.

Kuva: Longjon - Shutterstock

Ihmisarvoisen työn tutkimusohjelma

Ihmisarvoisen työn tutkimusohjelmassa tuotetuissa raporteissa keskitytään muun muassa järjestäytymisen vapautta, työaikoja, elämiseen riittävää palkkaa ja työturvallisuutta koskeviin kysymyksiin yritysten alihankintaketjuissa kehittyvissä maissa. Ihmisarvoisen työn ohjelma perustettiin vuonna 2011. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjelmassa oli julkaistu yhteensä 26 tutkimusraporttia.

Ihmisarvoisen työn ohjelmaa tukevat Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL, Ammattiliitto Pro, Tehy, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL, Solidaarisuus, Teollisuusliitto, Paperiliitto ja Palvelualojen ammattiliitto PAM.

Vaikuttamistyö

Finnwatchin vaikuttamistyö yritysten ihmisoikeusvastuuta koskevissa kysymyksissä keskittyi asianmukaisen huolellisuuden sääntelyyn erityisesti EU-tasolla. Finnwatch oli jäsenenä työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa taustaryhmässä, jonka tehtävänä oli tukea ministeriön kansallista ja EU-tason yritys vastuulakia koskevaa valmistelua. Hallitus kuitenkin hyllytti kansallisen lakihankkeen Euroopan komission annettua esityksen yritys vastuudirektiivistä. Kannustimme Suomea tukemaan kunnianhimoisia muutoksia komission esitykseen neuvotteluissa EU-jäsenmaiden yhteisestä kannasta direktiiviin.

Seurasimme akkuasetusluonnoksen ja yritysten kestävyysraportointidirektiivin viimeistelyä, ja vaikutimme komission esitykseen koskien pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden markkinoilleasettamiskieltoa. Osallistuimme komission kuulemiseen tullikoodeksin päivityksestä, ja koordinoimme kansainvälisen järjestöjen yhteisen kannanoton, jossa vaaditaan tullitietojen läpinäkyvyyden lisäämistä.

Vuoden 2022 aikana laadimme eduskunnalle, ministeriöille, Euroopan komissiolle ja kansainvälisille elimille yhteensä 20 lausuntoa ja julkilausumaa yritysten ihmisoikeusvastuusta.

6 VASTUULLINEN VERONMAKSU

YRITYSVASTUU KOSKEE MYÖS YRITYSTOIMINNAN TALOUDELLISIA VAIKUTUKSIA, ja tällä saralla vastuullisella veronmaksulla on keskeinen rooli. Monet yhteiskunnan tarjoamat palvelut, kuten terveydenhuolto, koulutus ja oikeusjärjestelmä, rahoitetaan pitkälti verovaroin. Tätä kautta yritysten veronmaksu vaikuttaa valtioiden mahdollisuuksiin vastata niille kuuluvista ihmisoikeusvelvoitteista. Finnwatchin tavoitteena on, että yritykset maksavat vastuullisesti veronsa sekä Suomessa että globaalisti. Tavoitteen saavuttamiseksi Finnwatch pyrkii vaikuttamaan paitsi suoraan yrityksiin, myös ennen kaikkea päättäjiin, joiden käsissä verolainsäädännön kehittäminen on.

Vuosi 2022 oli verolainsäädännön muutosten osalta hyvin tapahtumarikas. Kansainvälisesti merkittävä edistysaskel saavutettiin minimiyhteisöveroä koskevan direktiivin edettyä EU:ssa. Suomen hallituskauden lopun läheneminen näkyi valmisteluun otettujen kansallisten verolakihankkeiden määrässä, vaikka kaikki niistä eivät lopulta edenneetkään eduskuntaan asti. Finnwatch oli aktiivisesti mukana vaikuttamassa niin yksittäisiin lakihankkeisiin kuin julkiseen keskusteluun. Kansallisella tasolla osallistuimme näkyvästi etenkin arvonnousuverosta ja lisätaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotuksesta käytyyn keskusteluun. Lisäksi myötävaikutimme aktiivisesti siihen, että tasevapautuksen korjaaminen, kaivosveron käyttöönotto ja tuloverolain 10 §:n korjaaminen etenivät vihdoin eduskuntaan.

Yritysten verovastuullisuuden keskittyvän työn ohella jatkoimme edellisenä vuonna käynnistynyttä työtämme päästöverotuksen ja siihen liittyvien oikeudenmukaisuuskysymyksien parissa, ja olimme mukana nostamassa hiiliosinkoa puolueiden poliittiselle agendalle ja julkiseen keskusteluun.

Finnwatchin kampanjoinnin kohteena jo vuosia ollut verolainsäädännön aukko kohti saatiin vihdoinkin korjattua, kun eduskunta hyväksyi korkovähennysrajoituksiin tehdyn nk. tasevapautusta koskevan muutoksen. Muutos laittaa stopin mm. Carunan harjoittamalle lainajärjestelyihin perustuvalle verovälttelylle ja kasvattaa Suomen verotuloja kymmenillä miljoonilla euroilla.

Kaivosveron käyttöönotto ja tuloverolain 10 §:n korjaaminen etenivät viimein hallituksen esityksiksi ja eduskunnan käsittelyyn. Finnwatch on ajanut rojalittyypin kaivosveron käyttöönottoa vuodesta 2016 asti. Kiinteistöjen luovutusvoittoverotusta laajentava tuloverolain 10 §:n muutos löysi puolestaan tiensä hallituksen agendalle sen jälkeen, kun Finnwatch oli nostanut sen ongelmia esiin Spondaa koskevassa tutkimusartikkelissaan. Muutos laajentaa Suomen mahdollisuuksia verottaa kiinteistöjen myynneistä saatavia luovutusvoittoja tietyissä maan rajat ylittävissä omistusrakenteissa. Eduskunta hyväksyi lakimuutokset vuoden 2023 alussa. Lakimuutosten voimaantulon jälkeen Suomen kaivosmineraaleja ei voi enää hyödyntää ilmaiseksi, ja kiinteistöjen myyntivoittoveron välttämistä tulee nykyistä vaikeampaa.

OECD:ssä valmisteltu kansainvälinen yritysverouudistus otti ensimmäisen konkreettisen edistysaskeleen, kun EU-maat pääsivät sopuun minimiyhteisöverosääntöjen käyttöönottoa koskevasta direktiivistä. Lisäksi kansainvälisen tax justice -liikkeen pitkäaikainen tavoite YK:n roolin vahvistamisesta kansainvälisessä veroyhteistyössä eteni isolla harppauksella, kun YK:n jäsenmaat hyväksyivät YK:n piirissä tapahtuvan veroyhteistyön vahvistamista koskevan päätöslauselman.

Finnwatchin vuoden aikana julkaisemat alustatalouden verotushaasteisiin ja osinkoverohuojennukseen liittyvät raportit toivat jälleen kerran esiin konkreettisten esimerkkien kautta verojärjestelmämme ongelmia ja niiden ratkaisemiseen tähtäviä suosituksia. Raportit näkyivät mediassa, ja osinkoveroraportti poiki paljon jatkokeskustelua niin some-alustoilla kuin lehtien mielipidepaloillakin.

Käynnistimme Finnwatchin verokoulun, jossa julkaistiin vuoden aikana kaksi verolainsäädännön kiemuroita kansantajuisesti avaavaa videota. Verotuksen oikeudenmukaisuuskysymyksiä käsiteltiin myös Finnwatchin Valokeilassa-podcastissa.

25.10.2022

OSINKOVEROJÄRJESTELMÄN EPÄTASAISESTI JAKAUTUVAT HYÖDYT – Seurantaraportti

Raportissa tarkastellaan tilastotiedon valossa sitä, miten listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverojärjestelmän hyödyt jakautuvat Suomessa.

12.4.2022

PILVEEN KARKAAVAT VEROTULOT – Alustatalousyhtiöiden verotuksen haasteet, CASE: Yandex ja Airbnb

Raportissa tarkastellaan alustatalousyhtiöiden verotukseen liittyviä haasteita sekä keinoja haasteisiin vastaamiseksi.

RAPORTTI ON TUOTETTU JOUKKORAHOITUKSELLE JA PALKANSAAJASÄÄTIÖN TUELLA.

Kestävän talouden tutkimusohjelma

Kestävän talouden ohjelmassa paneudutaan yritysten taloudellisen vastuullisuuden kysymyksiin keskittyen erityisesti vastuulliseen veronmaksuun. Kestävän talouden ohjelma perustettiin vuonna 2012. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjelmassa oli julkaistu yhteensä 18 tutkimusraporttia.

Vaikuttamistyö

Kotimaassa osallistuimme aktiivisesti meneillään olevien verolainsäädännön muutoshankkeiden kommentointiin niin kirjallisten lausuntojen kuin valiokuntakuulemisten muodossa. Toimitimme valtiovarainvaliokunnan verojaostolle kahdeksan lausuntoa mm. minimiyhteisöverodirektiiviin, korkovähennysrajoituksiin ja tuloverolain 10 §:n muuttamiseen liittyen. Useissa asioissa olimme myös jaoston kuultavana. Lisäksi olimme mukana kommentoimassa lukuisia lakiesityksiä valtiovarainministeriölle ja työ- ja elinkeinoministeriölle jo niiden aikaisemmassa valmisteluvaiheessa. Yhteensä toimitimme eduskunnalle ja eri ministeriöille vuoden aikana 21 veroihin liittyvää asiantuntijalausuntoa. Lisäksi viestimme päättäjille omista tutkimuksistamme ja muista ajankohtaisista veroasioista kaksi kertaa lähetetyn veroaiheisen päättäjäkirjeen muodossa.

Suoraan ministeriöihin ja päättäjiin suunnatun vaikuttamisen lisäksi pyrimme vaikuttamaan aktiivisesti myös verovälittelystä ja verotuksen oikeudenmukaisuudesta käytävään julkiseen keskusteluun. Arvonnousuveroa ja osinkoverohuojennusta koskevia mielipidekirjoituksiamme julkaistiin vuoden mittaan useissa sanomalehdissä (mm. Helsingin Sanomat, Kauppalehti ja Lapin Kansa). Lisäksi Helsingin Sanomat julkaisi alkuvuodesta hiiliosinkoa koskevan mielipidekirjoituksemme.

Vaikka osa Finnwatchille tärkeistä lakihankkeista jäi lopulta toteutumatta (mm. arvonnousuvero), onnistuimme vaikuttamaan aiheista käytävään keskusteluun ja sitä kautta suurelle yleisölle verohankkeista välittyvään kuvaan. Moni Finnwatchille keskeinen lakihanke myös eteni joko hyväksytyksi lakimuutokseksi (mm. tasevapautuksen korjaaminen) tai hallituksen esitykseksi ja eduskunnan käsittelyyn (mm. kaivosvero ja TVL 10 §:n muutos).

7 ILMASTOKESTÄVÄ YRITYSTOIMINTA

YRITYSTEN ILMASTOVASTUUSEEN KESKITTYVÄN TUTKIMUSOHJELMAN

tavoitteena on edistää ilmastokriisin valossa vastuullista yritystoimintaa, jossa päästöjä vähennetään ilmastotieteen mukaisella tahdilla ja jäljelle jäävistä päästöistä kannetaan vastuuta hiilimarkkinoita hyödyntämällä.

Yritysten ilmastovastuuseen liittyvässä työssä käynnistettiin vuonna 2022 keskustelua yritysten vastuusta oikeudenmukaisessa siirtymässä. Tämä työ nojasi syksyllä 2021 julkaistuun raporttiin, jossa kuvattiin ihmisoikeusperustaisen yritysvastuun ja ilmastotoimien yhteyttä, sekä helmikuussa 2022 julkaistuun raporttiin, jossa tätä ajattelua sovellettiin vaate- ja tekstiilialan kontekstissa.

Vuonna 2022 jatkettiin yritysten päästökompensaation sääntelyyn kohdistuvaa vaikuttamistyötä. Tärkeimmät vaikuttamisen kohteet olivat yhteispohjoismainen Nordic Dialogue -hanke sekä ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteishanke kansallisten pelisääntöjen kehittämiseksi.

Toimme esiin vaate- ja tekstiilialan kestävämmän ympäristötaakan, ja nostimme keskusteluun oikeudenmukaisen siirtymän tarpeen alan tuotantomaissa.

Kuva: Ashik Masud - GettyImages

7.1 VUODEN KOHOKOHDAT

Nordic Dialogue -hankkeen loppuraportti antoi selkeät ja kannattavat suositukset yritysten päästökompensatioon. Finnwatch osallistui yhteispohjoismaiseen hankkeeseen aktiivisesti vuosina 2021–2022

Finnwatchin tavoittelema päästökompensatioiden kansallinen sääntely eteni, kun ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö käynnistivät elokuussa 2022 hankkeen kansallisten pelisääntöjen muodostamiseksi. Syyskuussa 2022 Finnwatch kutsuttiin alustamaan ympäristöministerin ja maa- ja metsätalousministerin järjestämään pyöreän pöydän keskustelutilaisuuteen aiheesta.

Helmikuussa 2022 julkaistu raporttimme muistutti vaate- ja tekstiilialan kestävämmästä ympäristötaakasta ja nosti keskusteluun myös oikeudenmukaisen siirtymän tarpeen alan tuotantomaisissa. Raportin pääviestit näkyivät mediassa sekä tuoreeltaan että myöhemmin vuoden aikana. Joulukuussa 2022 Finnwatch järjesti aiheesta työpajan alan yrityksille yhdessä Suomen tekstiilin ja muodin kanssa.

Oikeudenmukaisuuden tärkeyttä ilmastopolitiikassa ja yritysten ilmastotoimissa nostettiin vuoden aikana esiin muun muassa ammattiyhdistysliikkeen koulutustilaisuuksissa sekä Luonto-Liiton kesällä Kyyjärvellä järjestämällä leirillä.

Finnwatch osallistui aktiivisesti syyskuussa 2022 usealla paikkakunnalla pidetyn metsämarssin suunnitteluun. Mielenosoituksensa uutisoitiin kattavasti muun muassa Ylen verkkosivulla.

Finnwatch osallistui syksyllä 2022 jo toista kertaa Hiilivapaa Suomi -kampanjan järjestämään toimittajakoulutukseen. Finnwatchin esitys noin 30 suomalaisen toimittajan joukolle käsittelee yritysten päästökompensatiota.

9.2.2022

MITÄ PIKAMUODIN JÄLKEEN?

– Oikeudenmukainen ekologinen siirtymä vaate- ja tekstiiliteollisuudessa

Raportti käsittelee vaate- ja tekstiiliteollisuuden välttämätöntä siirtymää hiilivapaaseen kiertotalouteen, ja tämän murroksen työllisyysvaikutuksia yritysvastuun näkökulmasta.

RAPORTIN LAATIMISTA ON TUETTU SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖVAROISTA.

Tutkimusartikkelit

9.12. Vaatebrändien tieteesen perustuvissa ilmastotavoitteissa parannettavaa

Artikkeli käsittelee vaatebrändien ja vaatteita myyvien ketjujen niin sanottuja tieteesen perustuvia ilmastotavoitteita (SBTi). Näiden tavoitteiden tarkastelu osoittaa, että alan yritykset käyttävät laajasti hyväkseen järjestelmän sallimaa mahdollisuutta asettaa muuta ilmastotavoitetta löysemmät tavoitteet arvoketjussa syntyvien päästöjen vähentämiseksi.

ARTIKKELIN LAATIMISTA ON TUETTU SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖVAROISTA.

5.5. Shein vie vaatebisnestä aivan väärään suuntaan

Artikkeli perkaa nopeasti kasvaneen, pikamuotiin keskittyvän verkkokauppa Sheinin vastuullisuusväittämiä ja peilaa niitä ilmastokriisin torjumisen edellyttämään kehitykseen vaateteollisuudessa.

ARTIKKELIN LAATIMISTA ON TUETTU SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖVAROISTA.

KuVa: Sk Hasan Ali - Shutterstock

Ilmastokestävän yritystoiminnan tutkimusohjelma

Vuonna 2019 käynnistyneessä ilmastokestävän yritystoiminnan tutkimusohjelmassa Finnwatch selvittää yritystoiminnan ilmastovaikutuksia huomioiden ulkomaille ulottuvat arvoketjut ja ilmastotoimien oikeudenmukaisuuden. Ohjelman ensimmäinen tutkimusraportti julkaistiin syksyllä 2019. Vuosina 2020–2022 on julkaistu useita tutkimusartikkeleita sekä raportit päästökompensaatiosta, päästöhinnittelun oikeudenmukaisuudesta, yritysten ilmastovastuusta sekä oikeudenmukaisesta siirtymästä vaate- ja tekstiiliteollisuudessa. Vuoden 2022 loppuun mennessä ohjelmassa oli julkaistu yhteensä 6 tutkimusraporttia.

Finnwatchin ilmastotyötä eri hankkeiden kautta on vuonna 2022 toteutettu Palkansaajasäätiön, ympäristöministeriön yleisavustuksen ja ulkoministeriön V GK-tuella.

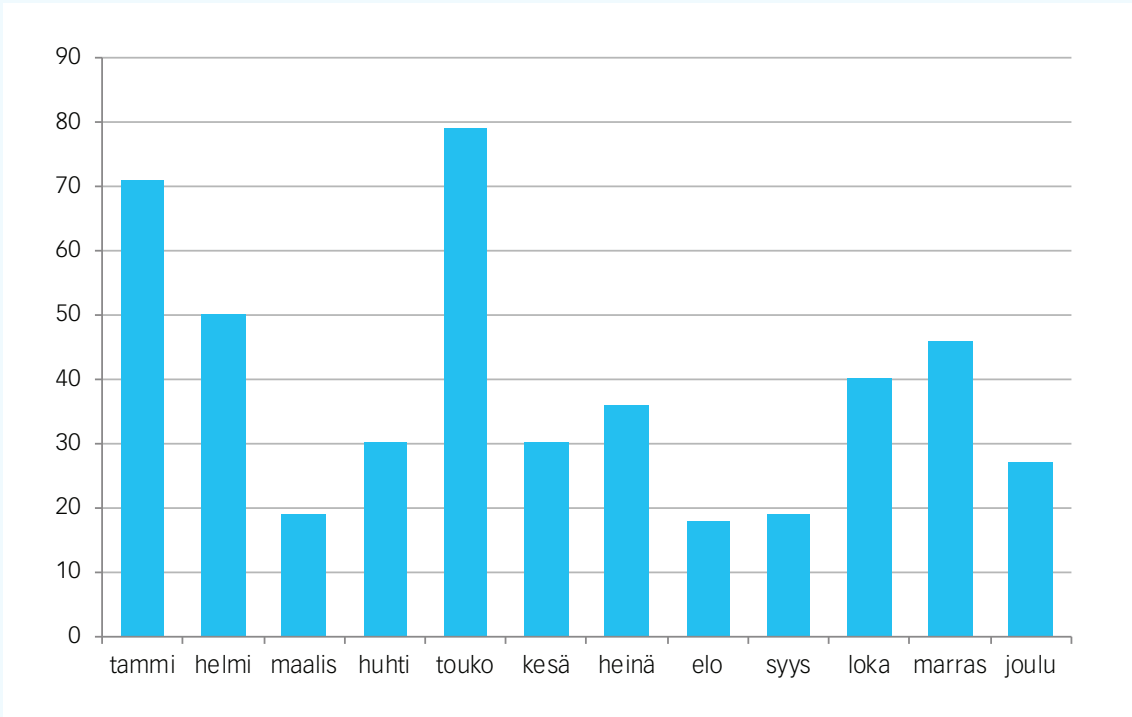
Vaikuttamistyö

Yrityksiin kohdistuva vaikuttamistyömme keskittyi vuoden aikana erityisesti vaate- ja tekstiilialan yrityksiin. Käytännössä tämä tarkoitti oikeudenmukaista siirtymää käsitelleen raportin ja tieteenmukaisia päästövähennystavoitteita koskeneen artikkelin lisäksi joulukuussa 2022 pidettyä työpajaa alan yrityksille.

Poliittisen vaikuttamistyön pääpaino oli päästökompensaation kansallisen sääntelyn edistämisessä ja kohdistui erityisesti vastuuministeriöihin sekä Nordic Dialogue -prosessiin, joka tunnistettiin tärkeäksi pohjatyöksi kansalliselle säätelylle. Vaikuttamistyötä on tehty myös julkisuuteen blogikirjoitusten ja mediaesiintymisten myötä.

Lausimme vuoden aikana keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta ympäristöministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle kansallisesta ilmast- ja energiastrategiasta sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ohjelmasta sekä maa- ja metsätalousministeriölle maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta, kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelmasta sekä metsästrategiasta. Lisäksi lausimme eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle lentoliikenteen päästöohjausta koskevasta selvityksestä ja Euroopan komissiolle ecodesign-asetuksesta. Kommentoimme vuoden aikana myös kansainvälisten kompensatiohankkeiden (IC-VCM, Nordic Dialogue ja VCM) luonnoksia.

VERKKOLEHDET JA BLOGIT 2022 465 mediaosumaa

Uutiset Tuoreimmat Eduskuntavaalit Venäjän hyökkäys Sää Kotimaa

Yritystiedot

Finnwatch: Suomi pärjäsi kehnosti kansainvälisessä avoimuusvertailussa

Vertailun mukaan yritysten omistustietojen avoimuus on Suomessa erityisen heikkoa.

Suomi on pärjäsi kehnosti talouden avoimuutta koskevassa i sijoittui sijalle 68, kaikkiaan 144 maasta käsiteltävässä vertailus

HBL NYHETER BILDOR KULTUR SPRIKOR SPORT RIKSDAGSVALET SÖK MENY

SMITTA OCH Sjukvård HVB-nyheter på svenska "Finnwatch kritiserar"

Utländska företag ansvarar för miljön i Sverige

Finnwatch prickar företag för bristande samhällsansvar

Företag på den finska marknaden bidrar till att upprätthålla de svenska bosättningsområdena som kräver miljökärlighet. Det hävdar Finnwatch som granskar företagens kopplingar.

Skanskans kallaste byggprojekt i Finland har fått ett stort uppsving. I Oulunkylässä i Helsingin

Elias Peitonen STT
18.1.2022 10:00

HELSINGIN SANOMAT Uutiset Lehdet Tila

Etusivu Ytimessä News in Russian Luetuimmat Uusimmat Poliitikka Kauppa

Jaq Composite -0,63% Alphabet -0,28% Amazon +0,75% Apple -1,00% Facebook

PÄIVÄN TIMANTTI: Ermitage Partners toimii täysin pimenossa: Suomen viranomaiset

MAINOS: HS Digi+ maksutta 9.6. asti. Voit peruuttaa tilauksen koska tahansa.

Talous | Työvoima

Finnwatch: Alipalkkaus ja muu ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö piinaa yhä rakennusalaa – näin suuryritykset vastaavat

Finnwatch peräänkuuluttaa viranomaisten toimivaltuuksien kehittämistä ja yritysten aktiivisempaa roolia hyväksikäytön torjunnassa.

Skanskän kallitset suuremmat rakennusyritykset ovat saaneet Finnwatchilta myös kiitosta parantuneista vastuukäytännöistään. Kuvassa Skanskän rakennustyömaa Helsingin Oulunkylässä. KUVA: LIISA TAKALA

Elias Peitonen STT
18.1.2022 10:00

9 ORGANISAATIO JA HALLINTO

Finnwatchin jäsenjärjestöinä on yksitoista johtavaa suomalaista kehitys-, ympäristö-, ay- ja kuluttajajärjestöä: Attac, Dalitien solidaarisuusverkosto, Eettisen kaupan puolesta, Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo, Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö, Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS, Kirkon Ulkomaanapu, Kuluttajaliitto, Maan Ystävät, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK ja Suomen Lähetysseura.

Henkilöstö

Sonja Finér

Toiminnanjohtaja

Katja Hakkarainen

Hallinto- ja kampanjakoordinaattori

Teemu Hakoniemi

Hanke- ja varainhankintapäällikkö (31.5. saakka)

Saara Hietanen

Veroasiantuntija

Larri Himma

Viestintäasiantuntija (1.9. alkaen)

Anu Kultalahti

Tutkija

Lasse Leipola

Ilmastoasiantuntija

Noora Pohjanheimo

Viestintäasiantuntija (10.6. saakka)

Vakituisten työntekijöiden lisäksi Finnwatchissa työskentelivät harjoittelijat **Telma Qvist** ja **Lauri Tarpila** (kevät 2022). Televarainhankkijana toimi **Ria Miettinen**.

Hallitus

Finnwatchin toimintaa ohjaa jäsenjärjestöjen edustajista koostuva hallitus. Vuonna 2022 Finnwatchin hallitus kokoontui 6 kertaa. Hallitus vaihtui 23.5.2022 pidetyssä vuosikokouksessa.

Hallitus 5/2021–5/2022

Puheenjohtaja

Matti Ylönen

Varapuheenjohtaja

Niko Humalisto, *Suomen Lähetysseura*

Jäsenet

Ellinoora Vesala, *Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK*

Maarit Roström, *Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS*

Maija Lumme, *Eettisen kaupan puolesta*

Jussi Ojala, *Kirkon Ulkomaanapu*

Outi Hakkarainen, *Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo*

Varajäsenet

Mika-Petri Lauronen, *Maan Ystävät*

Hallitus 5/2022–5/2023

Puheenjohtaja

Matti Ylönen

Varapuheenjohtaja

Niko Humalisto, *Suomen Lähetysseura*

Jäsenet

Merva Mikkola, *Attac*

Maija Lumme, *Eettisen kaupan puolesta*

Outi Hakkarainen, *Suomalaiset*

kehitysjärjestöt – Fingo

Jussi Ojala, *Kirkon Ulkomaanapu*

Ellinoora Vesala, *Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK*

Varajäsenet

Lotta Jokinen, *Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö KIOS*

Mika-Petri Lauronen, *Maan Ystävät*

Jäsenyydet

Finnwatch on jäsenenä European Coalition for Corporate Justice ECCJ:ssä, Tax Justice Europessa, Vastuullinen Lahjoittaminen ry:ssä, sekä tarkkailijajäsenenä Climate Action Network CAN Europessa.

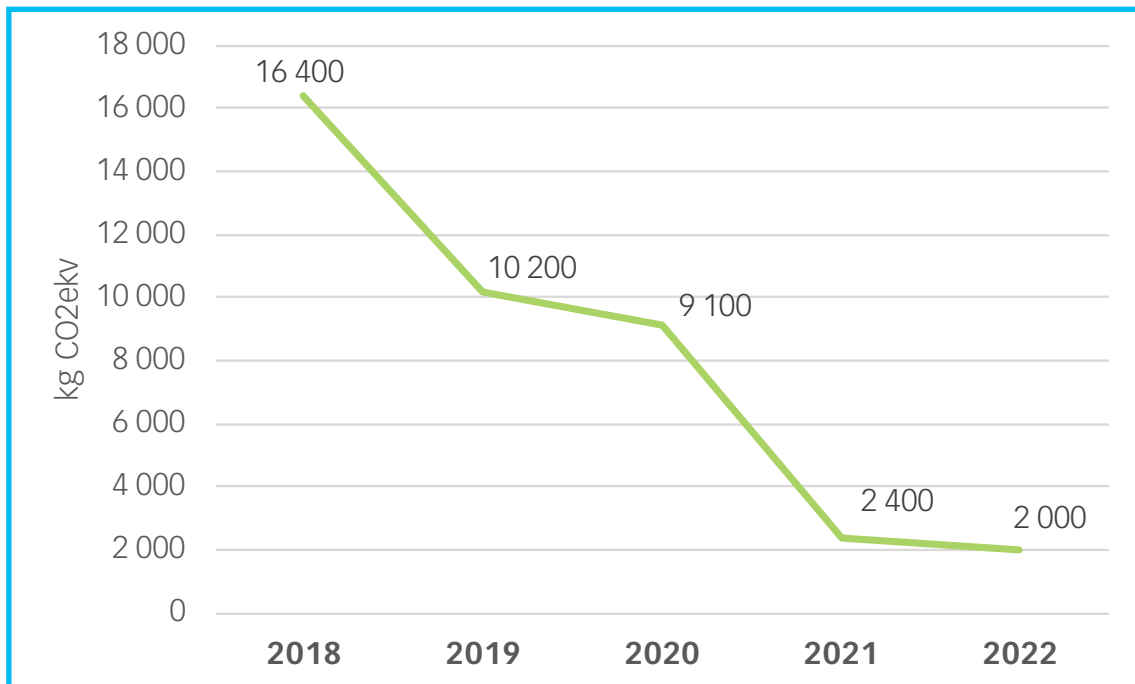

Kuva: JuergenPM - Pixabay

Hiilijalanjälki

Finnwatch on sitoutunut seuraamaan ja vähentämään oman toimintansa ilmasto-vaikutuksia.

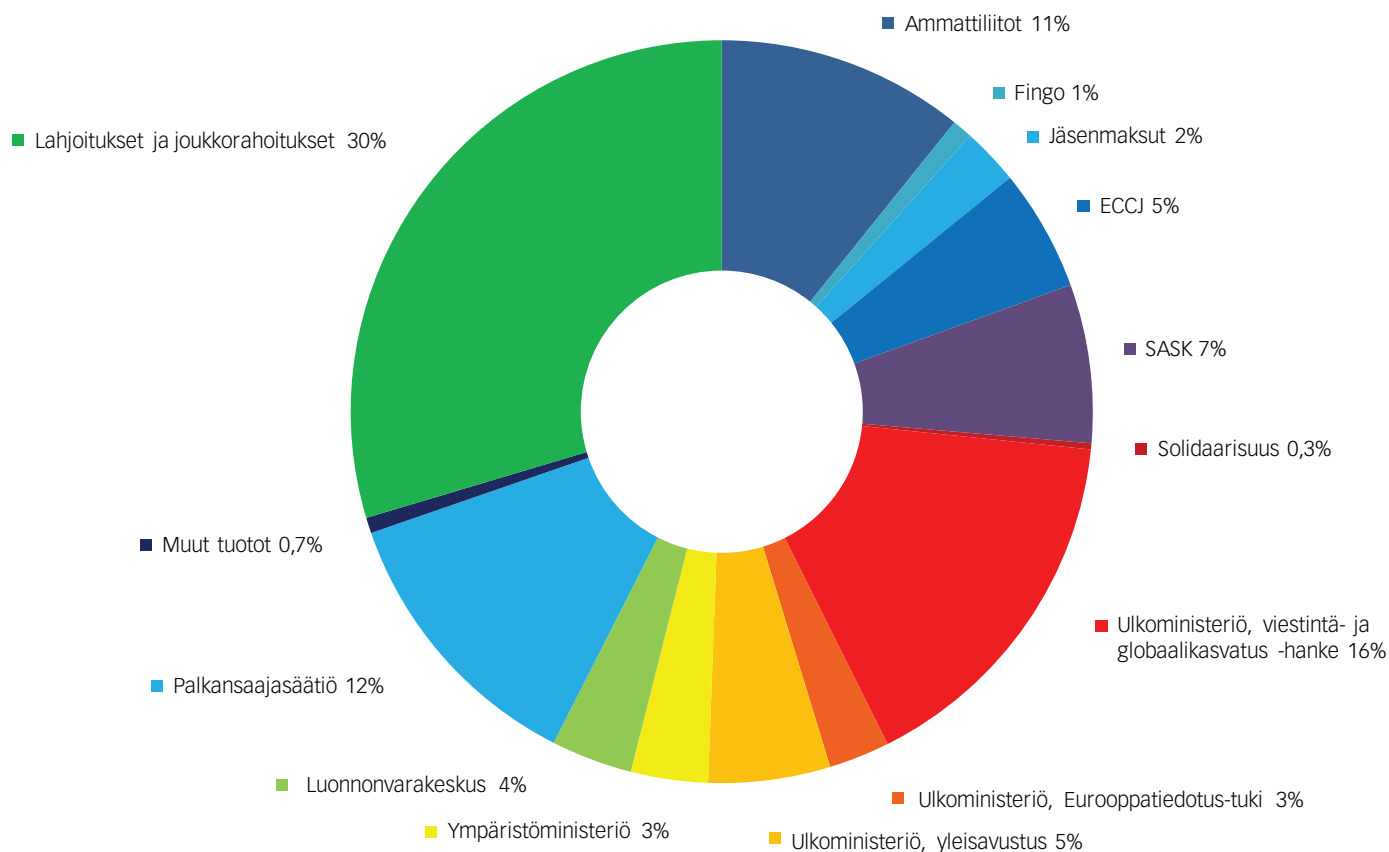
Kuvaajassa on esitetty Finnwatchin päästöt vuosina 2018–2022.

Laskettu Hiilifiksi järjestö -hiilijalanjälkilaskurilla

Finnwatch kompensoi päästönsä Climeworksin DAC-menetelmällä, jossa hiilidioksidi poistetaan suoraan ilmakehästä ja taltioidaan pysyväan geologiseen varastoon. Runsaan kysynnän vuoksi kompensatio tapahtuu viiveellä, jonka on luvattu olevan korkeintaan kuusi vuotta. Finnwatch katsoo, että kuuden vuoden viive on hyväksyttävissä oleva poikkeama kompensatian laatukriteereihin, kun kyseessä on muilta osin erittäin laadukas menetelmä ja teknologia, jonka edistäminen kysyntää lisäämällä on välttämätöntä ilmastokriisin ratkaisemiseksi.

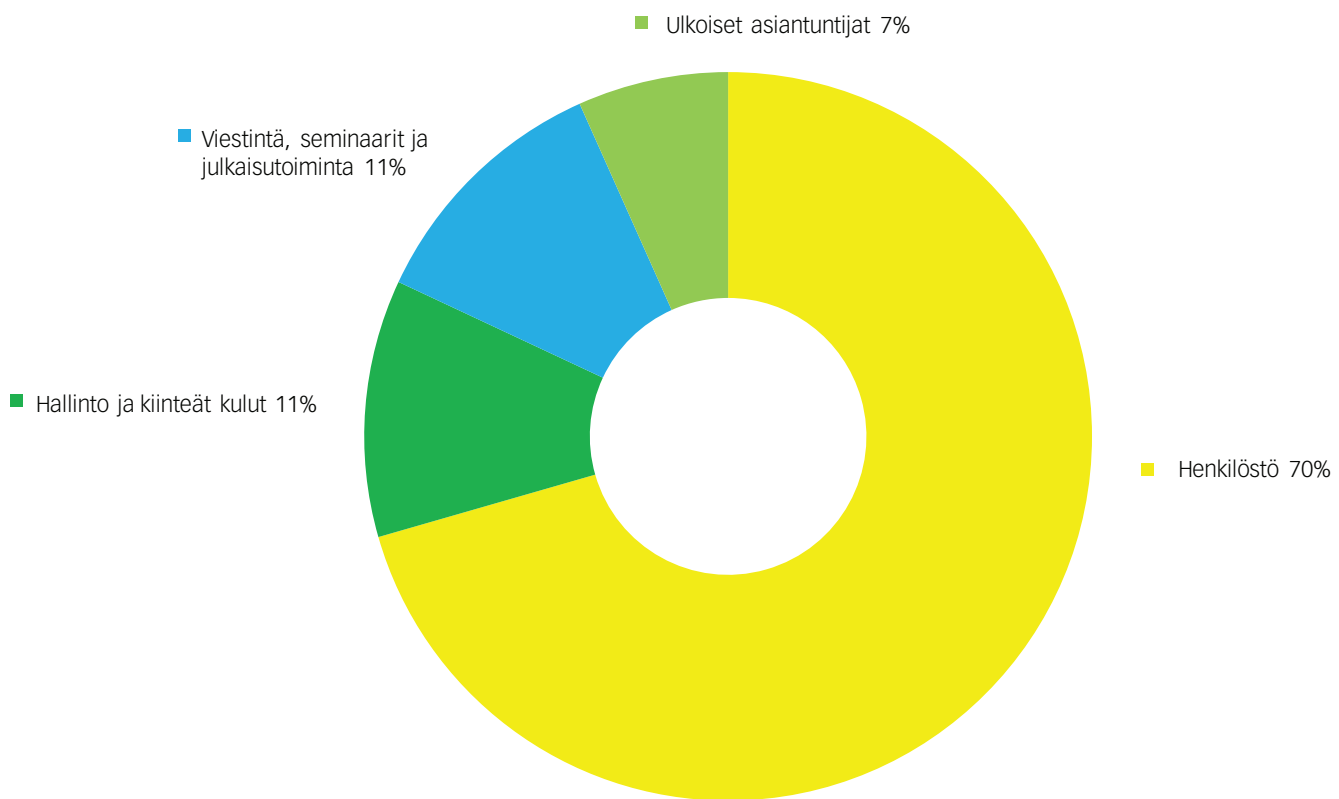

Yhdistyksen tulot vuonna 2022 olivat yhteensä 565 480 euroa.

Osa Finnwatchin vuonna 2022 keräämistä lahjoituksista ja joukkorahoitustuotoista on jaksotettu vuodelle 2023.

Noin kolmannes vuoden 2022 tuloista koostui kuukausilahjoittajilta sekä kerta- ja joukkorahoituskampanjoihin osallistuneilta saadusta tuesta. Aktiivisia kuukausilahjoittajia oli vuoden 2022 lopussa yli 900.

Lahjoittajien tuen ansiosta Finnwatch voi suunnitella toimintaansa pitkäjänteisesti, käynnistää ajankohtaisia tutkimusprojekteja sekä tehdä tehokasta vaikuttamistyötä.

Yhdistyksen menot vuonna 2022 olivat yhteensä 556 908 euroa.

Finnwatch ry
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
info@finnwatch.org
www.finnwatch.org
[@Finnwatch1](https://twitter.com/Finnwatch1)